

Over de jongste pauselijke encyclic. ¹⁾

Paus Pius XI heeft 6 Januari 1928 zijn „encycliek over het bevorderen der ware godsdienstigheid“ gegeven. Een vertaling vonden we in „De Tijd“. Het stuk is natuurlijk door en door roomsch. Maar het heeft in zijn teekening van bestaande toestanden, met name van de valsche synthesebeweging, veel te zeggen, dat ook ons toesprekt. Het kerkbegrip van Rome is — als 't erop aankomt — wel de grootste fout van de Roomsche kerk; maar precies hetzelfde moet men vaak zeggen van de leiders van de valsche synthesebeweging dezer tijden. Hun kerkbegrip deugt aan den anderen kant ook al niet; het ondeugdelijke daarvan demonstreert zich — merkwaardig genoeg — in de gelijktijdigheid van de begeerte tot eenheid op niet kerkelijke basis en de gemakkelijheid van hun scheuring van kerkelijke gemeenschap. De encyclic van Pius XI zegt o.m. over hen:

Intusschen — sommigen laten zich door zekeren valschen schijn van het goede misleiden zoodra het betreft het bevorderen der eenheid onder alle Christenen. Is het niet — zoo hoort men gewoonlijk redeneeren — passend, ja zelfs een plicht voor allen, die den naam van Christen dragen, zich te onthouden van onderling gekibbel en moeten zij met elkaar tenslotte niet in liefde zijn verbonden? En zou iemand dan durven zeggen, dat hij Christus liefheeft, indien hij niet met al zijn kracht ervoor ijverde om Christus' verlangen in vervulling te doen gaan, dat verlangen waarmede Hij den Vader vroeg dat Zijne leerlingen één zouden zijn? En heeft diezelfde Christus zijn leerlingen niet daaraan kenbaar willen maken en hen daardoor van de anderen willen onderscheiden dat zij elkaar zouden liefhebben: „hieraan zullen allen erkennen dat gij Mijne leerlingen zijt, indien gij liefde hebt voor elkander?“ Oeh, zoo roepen zij nu, mochten toch alle Christenen één zijn; dan zouden zij veel meer vermogen om de pest te bestrijden der goddeloosheid die dagelijks meer en meer om zich heen grijpt en het Evangelie tracht te ondermijnen. Deze en dergelijke dingen betoogen op hoogten toon devalken die zich „pan-Christenen“ noemen en hun getal is inplaats van zeer gering, integendeel zoo groot, dat het gehele groepen geworden zijn, wijd verspreide Vereenigingen, aan het hoofd waarvan onkatholiken staan van allerlei godsdienstige richting. En deze actie wordt zoo krachtig gedreven, dat tal van personen zich er door angelokt gevoelen en dat zelfs verscheidene katholieken zich laten vangen door de hoop aldus een eenheid te verkrijgen die met het verlangen van hunne Moeder de Heilige Kerk schijnt te strooken, daar deze immers van oudsher niets anders gedaan heeft dan de dwalende kinderen in hare schoot terugroepen en terugvoeren. Doch onder de verlokking en de misleiding van deze taal ligt een zeer ernstige dwaling verscholen waardoor de grondslagen van het katholieke geloof geheel worden uiteengerukt.

Over het „kerkbegrip“, dat deze beweging mogelijk maakt, lezen we:

Zij verstaan onder een zichtbare of waarneembare Kerk niets anders dan een Bond van verschillende christen-gemeenschappen, ofschoon die allerlei dikwijls met elkaar strijdige leerstellingen aanhangen. Christus heeft echter zijn Kerk gesticht als een volmaakte maatschappij. Van nature uiterlijk waarneembaar voor de zinnen.

Even later:

Hun meening is namelijk, dat de eenheid van geloof en gezag — die het kenteeken van de ware en ééne Kerk van Christus is — vroeger bijna nooit bestaan heeft en ook nu niet bestaat, en dat zij wel gewenscht is en misschien door de neiging van den wil van alle geloovigen ooit bereikt kan worden, maar dat zij intusschen louter als 'n ideaal moet worden opgevat. Verder, dat de Kerk in zich, of krachtens haar natuur, in deelen verdeeld is, dat wil zeggen, dat zij uit zeer vele kerken of aparte gemeenten bestaat, die, tot nog toe gescheiden, wel enkele punten in hun leer gemeen hebben, maar in de overige verschillen; dan, dat elk dezer volkomen gelijke rechten heeft en dat de Kerk hoogstens van den tijd der Apostelen tot de eerste Oecumenische Concilies eenig en één geweest is. Men moet dus, — zoo zeggen ze —, de strijdpunten of zeer oude meeningsverschillen, die het christendom tot op dezen dag verdeelen, voortbijgaan en ter zijde leggen, en dan over de overige geloofspunten een algemeen regel vormen en voorstellen. In het belijden van dit geloof echter zullen allen niet zoozeer weten als wel gevoelen, dat zij broeders zijn, en de veelvuldige kerken of gemeenschappen zullen, wanneer ze door een dergelijke algemeene overeenkomst verbonden zijn, eindelijk in zulk een toestand verkeerren, dat zij krachtig en succesvol weerstand kunnen bieden aan de vorderingen van het ongelooft.

Over hun dogmatisch indifferentisme (dat met zeer vele en zeer uiteenlopende redeneeringen zich als ernstig bedoeld aantoonen wil) zegt de paus:

Hiertoe wijken ook zij van den rechten weg af, die meenen, dat de waarheid wel op de wereld bevestigd is en bestaat, maar dat men deze met zoo moeilijke arbeid en zoo langdurige studie en discussie moet zoeken, dat voor het vinden en verwerven er van het leven des menschen nauwelijks voldoende is; alsof de allergenadigste God door de

¹⁾ Deze copie was reeds verleden week gezet. Het blijkt, dat ze ten deele correspondeert met wat verleden week „Kerkelijk Leven“ gaf. Het zetsel is echter reeds klaar.

weging in de vrouwen-wereld. Het streven naar een zelfstandige positie heeft vele vrouwen gebracht tot het beoefenen van een arbeid buiten haar bestemming en die noodzakelijk moest leiden tot een verwaarloozing van haar eigen sfeer. Eenmaal, wanneer we deze koorts weer te boven zijn, zullen we wel tot de overtuiging komen, dat een moeder in het verzorgen van haar kinderen wel een volle levensstaak heeft en dat het een onmogelijke zaak is, dat zij nog een volle dagtaak leert waarnemen buiten haar huis.

Voor vele vaders werd de strijd om het bestaan moeilijk. En een natuurlijk gevolg is geweest, dat de kinderen, die in huis wel eenigermate verwaarloosd waren, nu werden opgevoed in de gedachte, er toch vooral voor te zorgen, dat ze geld konden verdienen, schatten op de aarde konden vergaarden, terwijl de huiselijke opvoeding juist de aandacht had moeten vestigen op de Hemelsche schatten.

Ook wordt er op gewezen, dat in vele kringen de verhouding tot de Kerk heel wat gewijzigd is. In plaats van met de kinderen naar de godsdienst-oefening te gaan, zooals vroeger, ging menig vader met zijn jongen in de auto — de jongen aan het stuur — naar een golf-veld. Zulke jongens waren te gauw groot.

Is duidelijk, dat voor dergelijke knapen de school een moeilijke taak kreeg. Het gemis aan respect voor de ouders verzwaarde zeer het werk van den onderwijzer. Te meer nog, wanneer de ouders gevoelden, dat de kinderen van hen verward raakten en dan trachten door allerlei gunsten en gaven het respect van de kinderen terug te winnen. In menigen kring is het vertrouwen geweest, zoo weinig respect de kinderen voor hun ouders toonden. En juist dan worden er nog veel dingen door de vaders gedaan, die ze nooit moesten doen en veel dingen gelaten, die ze juist wel moesten doen.

Het indenken van deze dingen en van den invloed, dien ze kunnen hebben, is wel ontstellend. Maar daar staat als troost tegenover, dat er ook nog duizenden en duizenden gezinnen zijn, waar de zaken nog op een gezonden bodem staan; daar is enkel gezondheid, kracht en standvastigheid en in deze gezinnen wordt ook de school bevolkt met kinderen van het fijnste type.

In bovenstaande aanhalingen staat heel wat, dat betrekking heeft op Engelsche toestanden, maar we gevoelen allen, dat ook ons land en dat ook onze kringen aangegrepen zijn door denzelfden geest, dat ook wij niet hebben gestaan buiten het leven der wereld. En tot ons gaat daarom ook uit de oproep, om te zorgen, dat ons gezinsleven gezond blijft. De bekende, spreekwoordelijke Hollandsche huiselijkheid zal het in de toekomst zwaar te verantwoorden hebben. Of kreeg ze niet reeds menige deuk? Welnu, laten we ons voor gewaarschuwd houden. En vooral bedenken, dat nog juist als vroeger twee steunpilaren vooral dat huiselijke gebouw schragen: het vaderlijke gezag en de viering van den Zondag. Wanneer die eerst zijn weggeduwd, blijft er van het Christelijke Hollandsche gezin niet veel over.

Zij het ons gegeven, in dezen getrouw te zijn.
Gr. G. MEIMA

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Goddelijke zijde.

Wat ik wil zeggen, is in het boven geformuleerde onderwerp misschien niet met voldoende duidelijkheid samengevat. Ik hoop, dat het na lezing den belangstellenden lezer geheel helder zal zijn.

Het Evangelie heeft twee zijden, die overal door het Woord des Heeren heen liggen en die ook in de prediking van dat Evangelie moeten uitkomen. Het laat enerzijds nadrukkelijk uitkomen, dat de zaligheid van den zondaar is te danken aan het werk des Heeren alleen. En anderzijds, dat de mensch zelf zijn zaligheid moet zoeken; dat hij moet komen tot God.

Alles is te danken aan God zelf, die in Zijn Souvereiniteit den weg der verlossing heeft gebaad. Hij legde dien weg van eeuwigheid. Hij gaf Zijn Zoon. Hij zondt den Heiligen Geest en roept inwendig door dien Geest de uitverkorenen. Dat is de Goddelijke zijde.

En wanneer men deze zijde van het Evangelie alleen in het oog vat, zou men gemakkelijk tot de conclusie komen, dat dan de prediking des Evangelies in het geheel niet noodig is. Dat ze zelfs niet mogelijk is. Want reeds van eeuwigheid staat immers vast het getal dergenen, die door Gods genade de zaligheid zullen beerven. Zij alleen komen er. Voor hen alleen stierf Christus. En alle arbeid, hoe uitnemend ook verricht, kan van al de andere millioenen ook nog niet één toebrengen tot hen, die zalig worden.

Maar hoe wordt het dan, als deze dingen alzo zijn, met de Evangelisatie, met de prediking van het Evangelie aan verlorenen? Kan er dan van Evangelisatie nog wel sprake zijn?

Het is bekend, dat van verschillende zijden tot ons Gereformeerden het verwijt wordt gericht, dat op ons standpunt Evangelisatie onnoodig en onmogelijk is.

Verbaasd vraagt men ons vaak, hoe het toch mogelijk is, dat er van Gereformeerde zijde nog aan dezen arbeid wordt gedaan.

En in onze eigen kringen zijn er soms, die hiertoe niet al te goed weg weten. Als ze nooit aan Evangelisatie hebben gedaan, komen ze niet gemakkelijk tot de vraag, hoe een Gereformeerde toch kan Evangeliseren. Maar elk, die wel eens, op wat voor wijze ook, het Evangelie aan verdoolden heeft brengen, heeft wel eens deze vraag voelen opkomen in zijn ziel.

Vandaar, dat het telkens weer noodig is, voor onze menschen het besef te doen herleven van wat echt Gereformeerde, dat is Schriftuurlijke wijze van Evangelisatie is. Want ik weet niet, of ieder, die ooit aan Evangelisatie deed, hiervan wel ten volle is doordrongen.

Wat de Gereformeerde toepassing is van het Evangelie der Souvereine genade in den arbeid der Evangelisatie? Deze, dat men het volle en geheele Evangelie brengt. Dat men het aanvaardt zooals de Heere het heeft geopenbaard. Met al zijn konsekventies. Dus ook, dat men aanvaardt het feit van verkiezing en verwerping en bijzondere voldoening. Dat men het Evangelie predikt op dezen en geen anderen grondslag.

Soms meenen er ook onder ons, dat men ter wille van den arbeid der Evangelisatie tot een ietwat zachteren vorm van Evangelie moet komen. Dat de scherpe kanten van het Evangelie iets moeten worden afgeslepen. Dat men zich niet zoo konsekvent op het hoekige Gereformeerde standpunt stellen kan.

Maar voor wie misschien neiging mocht hebben om het Evangelie daarom iets zachter te prediken, worde waarschuwend gezegd: Broeder, zoo mag het niet!

Ge moogt het Evangelie niet anders brengen, dan de Heere het heeft gegeven. Zooals het soms niet onaardig wordt gezegd: We hebben niets te doen dan doorgeven. We hebben het recht niet, aan het Evangelie ook maar een titel of jota te veranderen. Nu God het ons zoo heeft gegeven, moet het zoo en niet anders aan de wereld worden gebracht.

Soms zou nog in iemand, die wel eens de Evangelie-prediking van de voorstanders der algemeene verzoening enz. hebben gehoord, de neiging opkomen, die ruime prediking over te nemen. Wat zou het prachtig zijn, als we nu eens konden zeggen: Ook voor u is Hij gestorven. Neem u maar aan het heil, dat Christus voor u verwierf.

Zoo lijkt het, ja, maar zoo is het niet. Een Evangelie, als God heeft gegeven, is ruim en rijk genoeg. En niemand late zich verleiden, om onder den invloed van vaak gehoorde prediking van andere strekking zijn eigen Evangelisatiewoord te verruimen tot het ongeveer van gelijke strekking geworden was.

Wanneer iemand het Evangelie brengt aan verlorenen, moet zijn woord altijd de Goddelijke zijde van het Evangelie: voorverordineering en bijzondere voldoening, tot onderstelling hebben. En hoe ruim ook het Evangelie worde gebracht, het moet steeds in overeenstemming zijn met die Goddelijke zijde. Daarmee mag het nooit in strijd zijn. Als een prediker merkt, dat een of ander, dat hij zich voornam te zeggen, niet afst deze feiten klopt, moet hij zijn woord herzien, eer hij het spreekt. Laat, broeder, telkens bij het bouwen de loodlijn neer, het paslood, om te zien, of ge wel loodrecht bouwt op het fundament!

In onze dagen van vervloeiing is er gevaar, dat deze waarheden in het gedrang komen. Er zijn menschen, die meenen, dat men in deze dagen niet meer zoo scherp belijnd kan zijn en niet zoo hoekig behoeft te wezen.

Er is een zekere dogmavrees, die uit afkeer van dogma-vergoding en stelselveroordeeling nu alles maar liefst overboord zou willen werpen. Die niet alleen overdreven en scheefgetrokken waardeering verre bannen zou, maar ook nog de kenmerkend Gereformeerde waarheden zelf zou prijsgeven, hetzij in de practijk alleen, of ook in principe. En als deze strooming voortwoekeren zou, liep ook de Gereformeerde Evangelisatie gevaar, te verliezen wat haar kenmerkt.

En dat zou verlies zijn voor haar en voor hen, die ze bearbeidt. Alleen het zuivere Evangelie naar Gods Woord is het rijkste voor verlorenen zondaars. Alleen op dat hoekige Evangelie staat het gebouw der zaligheid vast en heeft een zondaar hoop op behoud.

Lezer, als ge werkt aan de Evangelisatie, houdt dan de Gereformeerde lijn zoo vast, dat ge haar nooit loslaat. Laat telkens het paslood neer.

De Goddelijke zijde van het Evangelie mag nooit geëlimineerd, of ge zoudt het Evangelie zelf verliezen gaan.

Dat mag niet om Gods wil. En het behoeft niet om zoo een ruimer en rijker Evangelie te verkrijgen. Zooals ik in een volgend artikel hoop te betoogen.

C. B.